

Силабус навчальної дисципліни
Навчально-творча майстерня пейзажу

1. Мета курсу – розкрити ваш творчий потенціал у створенні пейзажу на основі нових набутих знань з історії його розвитку в різних мистецьких школах та використовуючи досвід майстрів пейзажу від епохи Відродження до наших днів.

2. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців спеціальності 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Розширити практичний досвід художника – майстра пейзажу, поглибити теоретичні знання як бази для свідомого використання принципів і прийомів цього жанру мистецтва.

3. Завдання дисципліни

Ми з вами дослідимо,

- як розвивався жанр пейзажу в історії мистецтва, які риси притаманні різним стилям і напрямам пейзажного живопису,
- які світоглядні концепції були закладені в основу зображальності пейзажів у різні епохи, і які прийоми художньої виразності та композиційні принципи використовували майстри жанру,
- важливість досвіду художників минулого в мистецькій практиці сьогодення і як його можна використати в сучасних творах.

4. Основні знання і уміння, яких набуває студент:

Ми розширимо ваш практичний досвід художника у процесі вирішення наступних завдань:

- розробіть сучасну версію фантастичного пейзажу – капріччо;
- виконайте пейзаж із зображенням природних явищ – дощу, туману, райдуги, грози, бурі, вітру, спекотного сонця – з метою створення емоційно насиченої композиції;
- створіть міський пейзаж на основі форм сучасної локації, але використовуючи досвід майстрів минулого – художню стилістику краєвидів передмістя малих голландців, панорамних творів Каналетто, двориків Франческо Гварді, класицистичних і романтичних пейзажів з архітектурними мотивами, творів імпресіоністів, індустріальних та урбаністичних композицій.

5. Короткий зміст дисципліни

1. Пейзаж у західноєвропейському мистецтві XV – XIX ст. Розрізнення творів пейзажного живопису за стилістичними особливостями.

Зображення пейзажу в сюжетних композиціях епохи Відродження кінця XV – початку XVI ст. Прагнення до натуралістичного відтворення природних краєвидів, але у літню пору, вдень та за гарної погоди, введення принципів прямої та повітряної перспектив, спроба створити ідеальний архітектурний пейзаж у творчості П'єро делла Франческа.

Пейзаж як окремий жанр мистецтва. Природа у творах голландця Пітера Брейгеля Старшого та художників його кола. Розширення мотивів пейзажного живопису малих голландців XVII ст.: популярність сільських краєвидів і зображень передмістя, поява зимових пейзажів і морських краєвидів – марин, спроби показати негоду. Формування характерних художніх прийомів для пейзажного живопису.

Бурхлива динаміка у барокових творах Алессандро Маньяско першої половини XVIII ст.

Міський пейзаж (від панорамних зображень Каналетто до камерних краєвидів Франческо Гварді), капріччо (фантастичні пейзажі) у творчості венеціанських художників XVIII ст.

Зображення природних ландшафтів у полотнах стилю рококо художників Франції та Англії: Популярність паркових краєвидів із скульптурою, пейзаж як декорація для сюжетних жанрових сцен.

Концепція пейзажного зображення стилю класицизму в творчості Клода Лоррена (ідилічний пейзаж) і Нікола Пуссена (героїчний пейзаж). Особливості композиційної побудови (кулісна композиція), зв'язок з літературними сюжетами, популярність зображень античних руїн та архітектурних мотивів, поєднання вимушеного і реального. Класицистичний французький пейзаж XVIII ст, новаторство в зображенні марини у творчості Клода-Жозефа Верне.

Стиль романтизму у пейзажному живопису Німеччини, Англії і Франції XIX ст.: особливості композиційного вирішення, нова тематика, популярність зображень готичних руїн і пам'яток дохристиянської культури, образ людини як самотнього мандрівника в бурхливому жорстокому світі, інтерес до зображень стихійних або яскравих природних явищ, дощу, туману, веселки тощо. Зображення неба в полотнах Джона Констебла та Ежена Делакруа.

Французька школа реалістичного пейзажу XIX ст., пленерний пейзажний живопис майстрів барбізонської школи.

Новий підхід до зображення пейзажу в імпресіоністів – Клода Моне, Каміля Піссарро, Альфреда Сіслея, Поля Сіньяка та постімпресіоністів – Поля Сезана, Вінсента ван Гога, Поля Гогена.

2. Національні школи пейзажного живопису України.

Пейзаж стилю класицизму в мистецтві останньої чверті XVIII – першої половини XIX ст. Принцип «кулісної» побудови у класицистичному пейзажі. Художні особливості та колористичне вирішення пейзажного твору першої половини XIX ст. Характерне написання дерев в академічних пейзажних творах XIX ст.

Пейзажі стилю класицизму в українському мистецтві XIX ст. (Михайло Сажин, Василь Штернберг, Тарас Шевченко). Зображення пейзажу в портретах художників кінця XVIII – першої половини XIX ст. Зняття топографічних видів для забудови півдня території сучасної України, перше звернення до пленерного методу в пейзажних творах, дотримання кулісної композиції, документальність з ознаками ідеалізації.

Марина в творчості художника з Феодосії – Івана Айвазовського (Ованеса Айвазяна).

Ознаки романтичного пейзажу українській графіці XIX ст. на прикладі творів Тараса Шевченка, Василя Тропініна.

Стилістичні особливості реалістичного пейзажу другої половини XIX – початку XX ст. Видатні українські майстри пейзажного живопису – Володимир Орловський, Сергій Васильківський, Сергій Святославський, Костянтин Крижицький, Михайло Ткаченко, Петро Левченко, Модест Сосенко, Іван Труш. Нічний пейзаж у творчості Архипа Куїнджі. Особливості національної української школи пейзажного живопису.

Стиль імпресіонізм та інші художні напрямки у пейзажах кінця XIX – першої половини XX ст., Пейзаж – найпопулярніший жанр в творчості майстрів закарпатської школи живопису (Йосип Бокшай, Адальберт Ерделі, Золтан Шолтес, Адальберт Борецький, Шандор Петкі, Антон Кашшай). Різні творчі «почерки» українських художників-пейзажистів XX ст. (Микола Глущенко, Олексій Шовкуненко, Василій Чегодар, Василій Забашта).

Пейзажі радянського періоду з індустріальними та урбаністичними мотивами.

Ліричний пейзажний живопис Тетяни Яблонської (види з вікна).

3. Жанр пейзажу в сучасних візуальних практиках. Новий погляд на зображення з історії жанру, сучасні інтерпретації мистецьких традицій.

6. Назва кафедри і викладацький склад

Кафедра образотворчого мистецтва педагогічного факультету, ст..викладач Цебенко Л.І.

7. Обсяг навчального навантаження

На вивчення дисципліни відводиться 90 годин (3 кредити), самостійна робота – 56 год., лабораторна робота – 34 год.

8. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

Годж С'юзі. Коротка історія мистецтв. Львів: Видавництво Старого Лева, 2021.

Київ у мистецтві / Kyiv in Art : Альбом / Упор. С. Удовик. Київ: Ваклер, 2018.

Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис. Київ Балтія-Друк, 2007.

Рынди́н А.С. Живопись. Теория и практика. Одесса, КП ОГТ, 2010.

Харківська пейзажна школа. Остання чверть XIX – поч. XX століття. Борис Косарев. Харківський модернізм 1915-1931 / В. Немцова, Т. Павлова, В. Чечик, М. Мудрак. Київ: Родовід, 2009.

The Illustrated Story of Art. London UK: DK (Dorling Kindersley), 2013.

9. Система оцінювання

Поточний контроль: тестове оцінювання з акцентом на візуальний досвід, оцінювання творчого проєкту.

Підсумковий контроль: залік (творче практичне завдання за вибором студента)